

Az Andrássy Gyula Gimnáziumban az 1956. október 23.-i ünnepi megemlékezés mellett emléktábla avatásra is sor került 2011. október 21-én. A megemlékezésen Komáromi István, iskolánk igazgatója tartott beszédet, illetve megjelent városunk díszpolgára, az egykori, 1956-os forradalmi bizottság elnöke, Fekete Pál és a városi helyőrség parancsnoka, Gulyás László is. (Képek az [alábbi helyen](#) tekinthetők meg.)

A forradalom és szabadságharc 55. évfordulója mellett városunk 1956-os hőisére, Lukács Mátyásra emlékeztünk az Andrássy-ban. A délelőtt 10 órakor kezdődő megemlékezés a díszvendégek köszöntésével kezdődött. Az iskolánkban többek között megjelent: Fekete Pál, Békéscsaba díszpolgára; Gulyás László, helyőrségparancsnok; Varga Tamás, oktatási osztályvezető-helyettes; Nagy Sándor a békéscsabai Nagy Imre társaság elnöke és Prisztavok Tibor, az emléktábla készítője. Az ünnepi emlékezés nemzeti himnuszunk dallamaival kezdődött, majd Pilinszky János: Hétköznapi és ünnep c. versének elszavalásával folytatódott, ezután Illés Adrián, 9.A osztályos tanuló mondta el a forradalomnak és szabadságharcnak örök mementót állító Márai Sándor verset, a Mennyből az angyalt.

Komáromi István ünnepi beszédében leszögezte, hogy a most felavatandó bronz domborműves emléktábla lezárja az elmúlt évek táblaavatásait, így már a gimnázium területén az 1848-49-es forradalom áldozataira, az első világháborús magyar katonákra, az országunkat megcsonkító trianoni békeszerződésre és a magyar holokausztra is emlékeztet egy-egy fali emlékmű. Ezek után elhangzott az is, hogy az 1989-es nyugati határnyitás mellett az 1956-os forradalom és szabadságharc a magyar történelem európai vagy talán világtörténelmi hatású eseménye. Igazgató úr a beszédében többek közt kitért arra is, hogy az 1956-ban nemcsak Budapesten, de vidéken is zajlottak forradalmi események. Ezen események mellett a szomszédos országok magyarsága is feszült figyelemmel követte az anyaországi történéseket. Ennek kapcsán került szóba a Kárpát-medence északkeleti régiója, az ún. Kárpátalja.

Innen származott megemlékezésünk vezéralakja, a munkácsi születésű Lukács Mátyás is. Igazgató úr részletesen elmesélte városunk hőisének élettörténetét. Eszerint 1953-ban, az akkor 18 éves fiatalember a kötelező sorkatonaság jegyében bevonult a szovjet hadseregbe, hiszen Kárpátalja 1945-től a Szovjetunió Ukrán Tagköztársaságához tartozott. A katonai szolgálat közben érte el 1956 ősze. Ekkor az alakulata, minden más környékbeli szovjet alakulattal egyetemben, éles lőszert kapott, és állandó harckészültségbe helyezték őket. Az éles lőszerek kiosztásán még a tapasztalt szovjet katonák is meglepődtek, nemhogy a magyar nemzetiségű Lukács. Alakulata a szovjet csapok második, október 30-i és november 1-i hullámával érkezett Magyarországra, és november 3-ra már Békéscsaba közelébe értek. A hadseregben írnokként és tolmácsként dolgozó Lukács hamar tudomást szerzett a szovjetek szándékáról, azaz arról,

hogy másnap reggel elindítják városunk ostromát. Azzal a szándékkal, hogy megelőzze a vérontást, értesíteni akarta a várost, hogy adja meg magát a nehéztüzérséggel és tankokkal rendelkező szovjeteknek. Éjszaka elszökött alakulatától, azonban hajnalban már az ágyúk dörgését hallotta. Azonban elkésett. Megszabadult fegyverétől és szovjet egyenruhájától, és úgy döntött, átáll a forradalom oldalára. November 6-án, Békéscsabára érve, eljutott az egykor a gimnázium helyén álló laktanyához, de itt már szovjet katonatársaival találkozott. Letartóztatták, majd a mai fiúkollégium, egykor parancsnoki épület pincéjében vallatták. Később a Szovjetunióban katonai bíróság elé állították, és bár halálos ítélettel kellett volna sújtani a katonai joggyakorlat szerint, máig tisztázatlan okokból enyhébb ítéletet kapott: kényszermunkára ítélték, bár ebben az időkből ez sem volt éppen életbiztosítás... Több szerencsés egybeesés következtében, párttitkári kegyelemmel szabadult, azonban visszatérve Munkácsra, mind a hatóságok, mind az orosz háborús veterán tisztek ellenséges hozzáállása, zaklatása miatt a Krím-félszigetre költözött családjával. Az 1989-es rendszerváltás után még egyszer ellátogatott Magyarországra és Békéscsabára, az egykori laktanyához, de hazaköltözését a már független ukrain hatóságok sem engedélyezték. Szülőföldjétől, Kárpátaljától és igazi hazájától, Magyarországtól távol halt meg, a szívében igaz hazafiként.

A megemlékezést az emléktábla ünnepélyes felavatása követte, melyen a díszvendégeink és az igazgató úr mellett a gimnázium és a kollégium diákönkormányzatának elnökei is elhelyezték az emlékezés koszorúit. A koszorúzás közben a forradalommal és szabadságharccal egybeforrt Beethoven mű, az Egmont nyitány dallamai csendültek fel. A nagyszabású megemlékezést és az emléktábla avatását a Szózat hazafias sorai zárták, melyekben ott volt a Lukács Mátyás által közvetíteni kívánt üzenet: "Hazádnak rendületlenül/légy híve, oh, magyar".

Pap Péter 11.B